

ISO Krzysztof Orzelski 28-236 Rytwiany, ul. Niwy 62
tel. +48 606 350 484; biuro@isorzelski.pl

Województwo Mazowieckie
Urząd Miejski w Radomiu
Delegatura w Radomiu
Dzielnica (P.11) Nr. 111.6.12DR123
z dnia 28.12.2023r.

PROGRAM PRAC REMONTOWO-KONSERWATORSKICH

REMONTU ELEWACJI I SCHODÓW WEJŚCIOWYCH,
WYMIANY ŚLUSARKI I STOLARKI OKIENNEJ , RENOWACJI STOLARKI OKIENNEJ
I DRZWIOWEJ, WYMIANY CZĘŚCI POKRYCIA DACHOWEGO
ORAZ MONTAŻU PRZEGRÓD PRZESZKLONYCH Z DRZWIAMI
W PRZEDSIONKACH DO NAW BOCZNYCH
W KOŚCIELE PW. ŚW. BARBARY W PIONKACH

INWESTOR: PARAFIA PW. ŚW. BARBARY W PIONKACH
ul. Jana Pawła II 1,
26-670 Pionki

OBIEKT: KOŚCIÓŁ PARAFIALNY

ADRES: działka nr ewid. **1607/2** , Pionki
Identyfikator działki **142501_1.0001.AR_15.1607/2**

AUTOR: mgr inż. arch. Ewelina Kowalczuk

Ewelina Kowalczuk

Data opracowania: czerwiec 2023 r.

UKŁAD PRZESTRZENNY ORAZ FORMA ARCHITEKTONICZNA

Kościół wzniesiony w stylu zmodernizowanego baroku z elementami neorenesansu polskiego w latach 1929-33.

Trójnawowy, bazylikowy. Trójprzęsłowy korpus z transeptem o ramionach zakończonych niewielkimi, trójbolicznie zamkniętymi kaplicami. Prezbiterium niższe i węższe od nawy głównej, półkoliste z przylegającymi kaplicą po północno-wschodniej stronie prezbiterium na planie krzyża grackiego i prostokątnym pomieszczeniem zakrystii po stronie południowo-zachodniej ze skarbczykiem na piętrze.

Z zewnątrz prezbiterium zostało opięte przyporami wykończonymi okładziną kamienną.

Rytm podziałów na ścianach naw bocznych, oraz naroża kaplic podkreślone płaskimi lizenami.

Wieża frontowa czterokondygnacyjna, lekko zwężająca się ku górze.

Wejście główne do kościoła zaakcentowano zadaszeniem wspartym na czterech kolumnach, ze zwieńczeniem w formie półkopuły z neobarokową latarenką.

W trzeciej kondygnacji wieży mamy smukłe, półkoliście zamknięte okna, nad którymi znajduje się wyłamany półkoliście gzyms.

Ostatnie piętro jest ośmioboczne, zwieńczone dwukondygnacyjnym, neobarokowym hełmem.

Elewacja frontowa bocznych wież udekorowana neorenesansowymi portalami.

Boczne wieże są trójkondygnacyjne, dołem czworoboczne a w ostatniej kondygnacji ośmioboczne. Zwieńczone neobarokowymi hełmami.

Ramiona transeptu zwieńczone neobarokowymi szczytami. Elewacja zakrystii w drugiej kondygnacji z półkolistymi okienkami. Attyka ponad gzymsem akcentująca naroża.

Dach dwuspadowy nad główną nawą, ramionami transeptu i prezbiterium, zakończonym dodatkowo dachem w formie półstożka. Na skrzyżowaniu ramion i korpusu neobarokowa sygnaturka. Dachy na nawami bocznymi pulpitowe.

Kopuła nad kaplicą przy prezbiterium zwieńczona latarnią.

Ściany nawy głównej z półkolistymi arkadami i pilastrami nawiązującymi do porządku kompozytowego. Pod oknami doświetlającymi nawę główną belkowanie z wydatnym gzymsem.

Chór otwarty do nawy półkolistą arkadą.

Ściany murowane z cegły ceramicznej pełnej, otynkowane.

Więźba drewniana. Pokrycie hełmów wież z blachy miedzianej. Pokrycie dachu z blachy ocynkowanej. We wnętrzu zastosowano sklepienia krzyżowe na żebrach.

Cokoły wykończone okładziną kamienną.

Stołarka drzwiowa drewniana. Drzwi wejściowe dwuskrzydłowe z naświetlami.

Stołarka okienna w zakrystii drewniana. Okna dwudzielne ze szprosami.

Okna w wieżach drewniane, ze szprosami, zwieńczone półkoliście, oraz okna okrągłe.

Stołarka okienna w nawach oraz w kaplicach stalowa. Część okien posiada pojedyncze kwatery uchylne.

Wejście główne od strony północno-zachodniej. Wejścia boczne od strony południowo-zachodniej.

STAN ZACHOWANIA ZABYTKU

Stan techniczny stalowej stolarki okiennej w nawie głównej zły. Kwalifikuje się do wymiany. Okna są nieszczelne. Szyby w poszczególnych kwaterach popękane. Nieszczelność skutkuje przedostawaniem się wilgoci do wnętrza oraz uszkodzeniami tynku w bezpośrednim sąsiedztwie okien.

Na elewacjach występują miejsca, gdzie tynki są spękane, rozwarstwione i słabo przylegające. Głównie w okolicach detali architektonicznych najbardziej narażonych na zawilgocenie występują pasy zabrudzeń powstałe na skutek odbijania wody opadowej wraz z zanieczyszczeniami i osadzania na powierzchni elewacji. Na elewacji miejscowo występują ślady korozji biologicznej. Spękania widoczne w okolicach parapetów od strony wewnętrznej i zewnętrznej.

Widoczne uszkodzenia stolarki drewnianej spowodowane wystawieniem na działanie warunków atmosferycznych.

Okładzina z kamienia miejscami rozluźniona, spoiny uzupełniane w sposób wadliwy zaprawą cementową.

Na krawędziach poszczególnych stopni schodów wejściowych występują ubytki i wykruszenia. Miejscami we wnętrzu kościoła występują nierówności posadzki. Fragmenty obróbek blacharskich dachu, skorodowane i zdeformowane. Stolarka drzwiowa w średnim stanie. Powłoki malarskie są miejscami złuszczone i przetarte. Występują drobne uszkodzenia mechaniczne drewna, wgniecenia, zarysowania. Na łączeniach elementów stolarskich utworzyły się niewielkie szczeliny wskutek pracy drewna. Stolarka okienna w zakrystii oraz na wieżach pokryta łuszczącymi się powłokami malarskimi. Po powierzchni elewacji poprowadzono przewody instalacyjne, W ścianę elewacji południowej wmontowano szafki instalacyjne.

ZAKRES PLANOWANYCH PRAC

- wymiana ślusarki okiennej z wprowadzeniem kwater uchylnych ze sterownikami
- renowacja ślusarki okiennej z historycznym szkleniem „gomółki”
- konserwacja okien i drzwi oraz żaluzji drewnianych przeznaczonych do zachowania
- ujednolicenie pokrycia dachowego
- ujednolicenie tynków na elewacjach.
- przywrócenie ostrości konturów gzymsów oraz innych detali architektonicznych
- montaż przegród przeszklonych z drzwiami w przedsionkach naw bocznych
- remont schodów wejściowych

PROWIDEMI URZĄD OCHRONY ZABYTKÓW
W WARSZAWIE
zachowania w Radomiu
26-600 Radom, ul. Żeromskiego 53
tel. 48 363-92-14; tel. 48 363-85-14

WSKAZANIE PRZEWDZIANYCH DO ZASTOSOWANIA METOD, MATERIAŁÓW I TECHNIK

Wszelkie planowane prace powinny być prowadzone zgodnie ze sztuką konserwatorską z użyciem materiałów dopuszczonych do stosowania w konserwacji zabytków.

1. Wymiana ślusarki okiennej.

Zaprojektowano okna z profili stalowych, malowanych na kolor grafitowy. Profile okien trzykomorowe, termoizolowane.

Forma nowych okien z szybami zespolonymi odwzorowuje istniejące podziały w prezbiterium i nawie głównej oraz bazuje na podziałach okien zastosowanych pierwotnie (nawy boczne).

Z archiwalnej dokumentacji fotograficznej wynika, że w nawach bocznych znajdowały się okna dwudzielne.

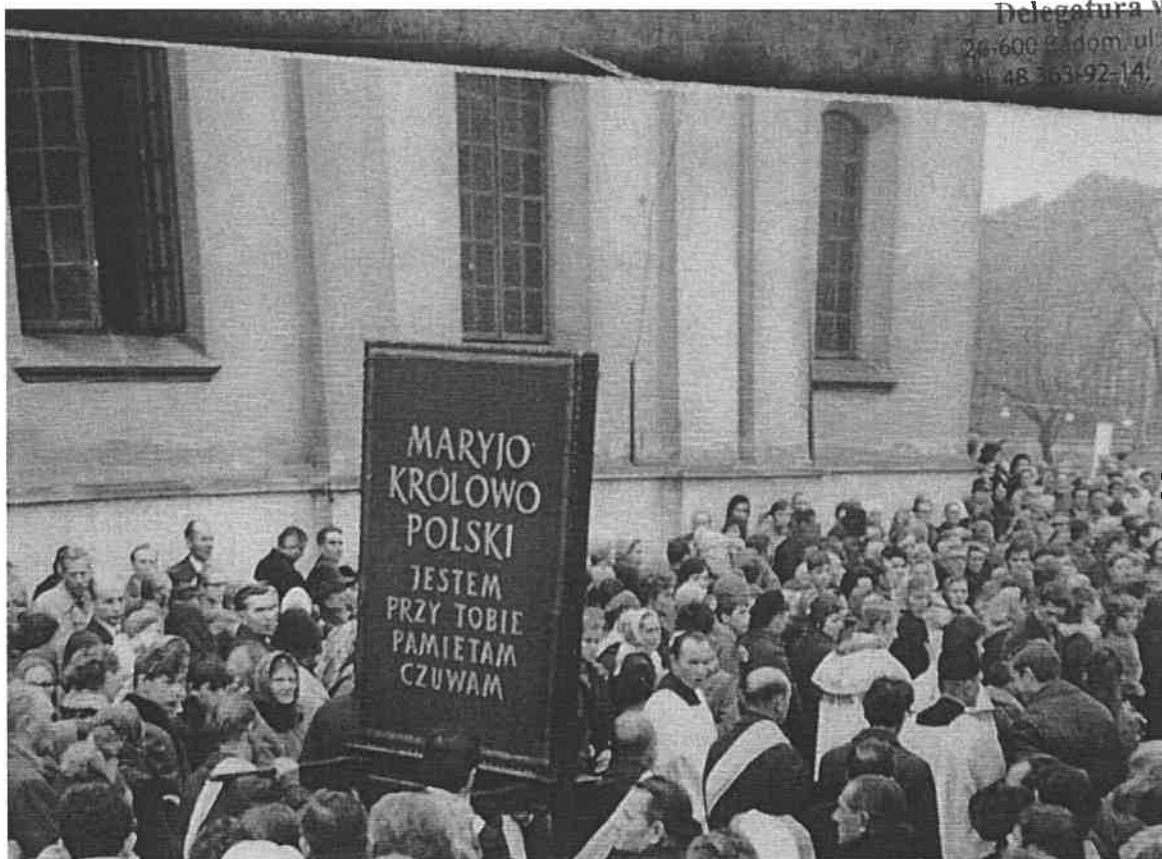

Fotografia elewacji frontowej ze zbiorów prywatnych 1941 r.

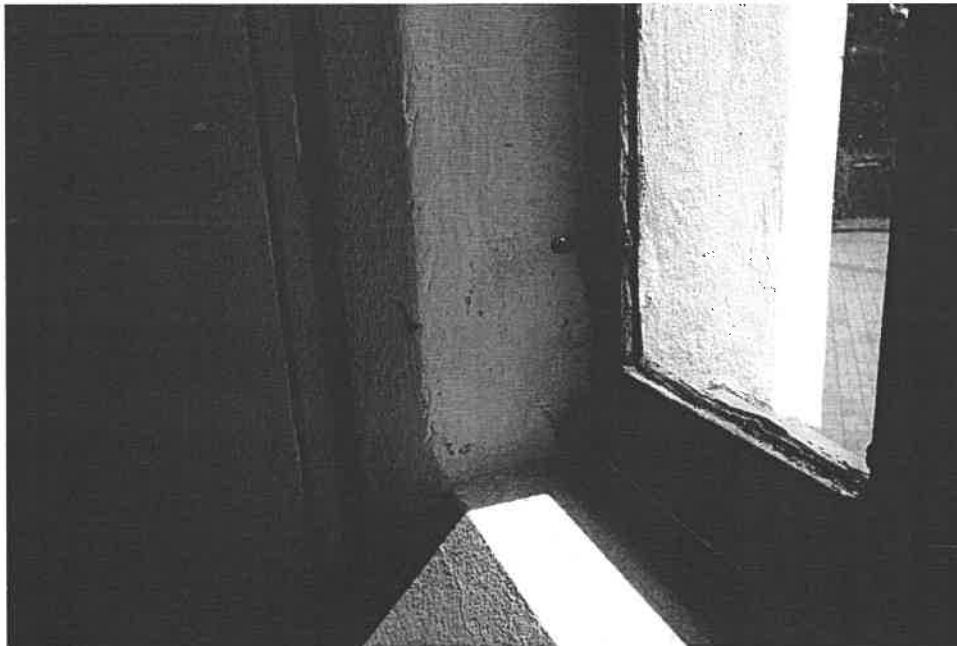
WOJEWODZKI URZĄD OCHRONY ZABYTKÓW
W WARSZAWIE

Delegatura w Radomiu
26-600 Radom, ul. Żeromskiego 53
tel. 48 363-92-14, tel. 48 363-85-14

Fotografie z kroniki parafialnej z 1942 r.

Stopień skorodowania istniejącej ślusarki wskazuje na to, że wypełnienia wszystkich istniejących otworów okiennych wykonane były w tym samym lub bardzo zbliżonym czasie, co wskazuje na ich wtórny charakter.

MIURZĄD OCHRONY ZABYTKÓW
W WARSZAWIE
gatura w Radomiu
adom, ul. Żeromskiego 53
63-92-14; tel. 48 363-85-14

W celu zapewnienia lepszej cyrkulacji powietrza we wnętrzu kościoła w oknach umieszczone zostaną kwatery uchylne z siłownikami. Sterowanie zasilane z istniejącej instalacji elektrycznej.

2. Renowacja ślusarki z zachowaniem historycznego szklenia „gomółki”.

W pierwszym etapie należy usunąć widoczne produkty korozji chemicznie lub mechanicznie.

Oczyszczenie powierzchni metalu pastami na bazie kwasu ortofosforowego z dodatkiem inhibitora oraz pastami zubożniającymi.

Wykonanie powłoki ochronnej zapobiegającej dalszemu korodowaniu farbą z dodatkami inhibitora korozji w kolorze nawiązującym do istniejącego.

Część zewnętrzną ślusarki ze względu na zły stan techniczny należy wymienić na nową z zachowaniem istniejących podziałów.

WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY ZABYTKÓW
W WARSZAWIE

3. Renowacja drewnianej stolarki okiennej i drzwiowej oraz żaluzji na wieżach.

Stolarkę drewnianą oznaczoną na rysunkach przeznacza się do zachowania.

Należy usunąć wtórne powłoki malarskie mechanicznie i chemicznie. Oszlifować powierzchnię drewna drobnym papierem ściernym. Uzupelnic ubytki drewna zaprawami na bazie poliuretanu z wypełniaczem w postaci pyłu drzewnego. Malować elementy drewniane, kryjącymi farbami alkidowymi w kolorze istniejącej stolarki.

Delegatura w Radomiu
36-500 Radom, ul. Żeromskiego 53
tel. 48 363-92-14; tel. 48 363-85-14

4. Wymiana fragmentów pokrycia dachowego.

W związku z tym, że pokrycie dachowe nie jest wykonane z jednorodnych materiałów zaprojektowano ich wymianę na blachę płaską na rąbek stojący w celu ujednoczenia.

Nowe pokrycie wykonać z blachy miedzianej. Istniejące pokrycie z blachy miedzianej bez zmian.

Okapy, gzymsy, attyki, – z blachy miedzianej. Obróbki blacharskie, przewidziano do wymiany na nowe odwzorowując pierwotny kształt. Rynny i rury spustowe wymienić na nowe z blachy miedzianej.

WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY ZABYTKÓW
W WARSZAWIE

5. Remont elewacji

Skucie nieprzylegających tynków i ich uzupełnienie w celu ujednoczenia elewacji. Odtworzenie uszkodzonych gzymsów oraz detali architektonicznych na attykach.

W trakcie realizacji remontu należy przeprowadzić badania tynków i wypraw malarskich pod nadzorem osób z odpowiednimi uprawnieniami w celu określenia pierwotnej struktury i koloru.

Przed przystąpieniem do prac należy odwzorować profile gzymsów z pierwotnej powierzchni i wykonać szablon do ciągnięcia. Skuć ręcznie luźne fragmenty wypraw tynkarskich na detalach architektonicznych oraz na pozostałych fragmentach elewacji gdzie będzie to niezbędne. Podczas skuwania odspojonych fragmentów tynków należy oceniać stan ich zachowania i podejmować decyzję czy poszczególne płaszczyzny nadają się do uzupełnienia czy istnieje konieczność całkowitej wymiany. Zaprawy tynkarskie stosowane do uzupełniania ubytków w istniejących tynkach powinny być najwyższej jakości mieszankami fabrycznymi opartymi na wapie z ewentualnymi dodatkami trasu. W miejscach, w których będzie to wskazane, głównie w okolicach gzymsów wypełnić pęknięcia i szczeliny mineralną zaprawą iniekcyjną.

Odsłonięte powierzchnie ceglane i tynkowe oczyścić parą wodną pod ciśnieniem, a w razie konieczności zastosować doczyszczanie mechaniczne (ręcznie)

Przeprowadzić dezynfekcję ścian preparatami przeznaczonymi do czyszczenia grzybów i porostów. Zagruntować ściany preparatem wzmacniającym podłoże w celu wyrównania chłonności i zwiększenia przyczepności.

Na przygotowane podłoże należy nanieść tynk strukturalny na bazie mineralnej wykonany z suchych zapraw.

Tynki należy nakładać z przestrzeganiem zasady jednoczesnego pokrywania całych płaszczyzn. Produkty nanosić na grubość określoną w kartach technicznych producenta.

Wykonać tynki ciągnięte przy użyciu szybkowiążącej zaprawy mineralnej do napraw sztukaterii na gzymsach i detalach na podkładzie z tynku renowacyjnego. Zachować przerwę zgodnie z kartami produktu wybranego systemu. Na zaprawie należy wykonać warstwę gładzi wykończeniowej

przeznaczonej do sztukaterii.

Na ściany elewacji położyć nową powłokę malarską farby opartej na naturalnych, mineralnych składnikach, która jest hydrofobowa i w znacznym stopniu przepuszczalna dla pary wodnej.

Wykonanie powłoki malarskiej należy wykonać poprzez dwukrotne przemaalowanie tynku strukturalnego farbą silikatową dopuszczoną do użycia renowacji budynków zabytkowych.

Kolorystyka elewacji: *ostateczny kolor winnie żółty z odcieniem zielonym poprzez brąz*
przeprowadzeniu badań strukturalnych H₂O

Do rekonstrukcji koloru ścian po analizie przeprowadzonej na obiekcie wstępnie przyjęto: kolor **9295** wg wzornika Exclusiv firmy Keim

9295 HBW 69 CMYK: C:14 M:15 Y:21 K:0 RGB: R:225 G:215 B:201

Gzymsy, sklepienie podcienia, wnęki przy oknach : kolor biały matowy firmy Keim lub innego producenta zbliżone do zaproponowanych.

Ostatecznego wyboru koloru elewacji należy dokonać na podstawie badań przeprowadzonych przez osoby uprawnione oraz po przeprowadzeniu prób kolorystycznych. Próby kolorystyczne wykonać bezpośrednio na ścianie elewacji.

Elementy kamienne odczyścić z zabrudzeń metodami strumieniowo-ściernymi. Usunąć wadliwe technologicznie spoinowanie. Spoinowania uzupełnić zaprawą wapienno-piaskową.

Osuszone powierzchnie kamienne zabezpieczyć środkiem grzybobójczym.

Wzmocnić strukturę kamienia preparatem krzemooorganicznym.

Uporządkować przebieg przewodów instalacyjnych na elewacji od strony południowej.

Przewody instalacyjne prowadzone na elewacjach ukryć pod tynkiem.

6. Montaż przegród przeszklonych

Istniejąca krata na osi głównej przeznaczona do renowacji. Poszczególne pola wypełnione zostaną szkłem hartowanym.

W obu przedsionkach naw bocznych zaplanowano montaż przegród przeszklonych z drzwiami.

Poprawi to poziom bezpieczeństwa, oraz komfort użytkowania, ponieważ przedsionki przejmą funkcję wiatrołapów. W górnych częściach przewidziano kwatery uchylne w celu utrzymania odpowiedniej cyrkulacji powietrza.

Nowe elementy we wnętrzu jakim będą przegrody zostaną wykonane w formie nawiązującej do stylu obiektu aby nie zaburzyć odbioru zabytkowego wyglądu wnętrza kościoła.

Motywy ozdobne wykonane zostaną jedynie w górnych partiach przegród techniką piaskowania

WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY ZABYTKÓW
W WARSZAWIE
Delegatura w Radomiu
26-600 Radom, ul. Żeromskiego 53
tel. 48 363-92-14; tel. 48 363-85-14

7. Remont schodów

Zauważalne są miejscowe ubytki betonu w stopniach schodów z widocznymi fragmentami zbrojenia. Miejscami degradacji uległa również wierzchnia warstwa płyty. W wyniku długotrwałego użytkowania nastąpiło wytarcie warstwy zabezpieczającej a następnie wypłukiwanie i ścieranie spoiwa wiążącego kruszywo w matrycy cementowej.

Wykruszone elementy schodów zewnętrznych wykonać z lastryko z odtworzeniem istniejącej formy. Wymieniane elementy dobierać z nawiązaniem do istniejącej struktury i koloru. W miejscu wymiany elementów jeśli zaistnieje taka konieczność wykonać nową podbudowę betonową. Po uzupełnieniu ubytków i oszlifowaniu zabezpieczyć warstwę wierzchnią impregnatem do lastryko.

WSKAZANIE OCZEKIWANYCH EFEKTÓW PRAC KONSERWATORSKICH ORAZ ROZWIĄZAŃ BUDOWLANYCH

Docelowo po przeprowadzonych pracach remontowo-konserwatorskich wygląd zabytku zostanie przywrócony do stanu pierwotnego.

Analiza materiałów źródłowych w postaci zachowanej dokumentacji fotograficznej pozwala na odtworzenie pierwotnie zastosowanych podziałów w stolarni okiennej. Poprawiona zostanie estetyka budynku dzięki ujednoczeniu materiału pokrycia dachu. Prace przy budynku kościoła będą służyć również zabezpieczeniu elewacji przed dalszą degradacją.

Remont przeprowadzony będzie przy zachowaniu istniejącej kompozycji elewacji.

Projektowane prace nie będą miały wpływu na gabaryty budynku ani jego konstrukcję.

Elementy podlegające wymianie będą odwzorowywać podziały zastosowane pierwotnie a jednocześnie poprawią warunki użytkowania wpływając na cyrkulację powietrza we wnętrzu kościoła.

Opracowanie :